

August Tõllassepp 130

meteoroloog, poliitik, ajakirjanik

Taavi Pae
TÜ geograafia osakond

Tema kohta pole sissekannet üheski
biograafilises leksikonis

Ilmunud on vaid lühike nekroloog ELUS-i
aastaraamatus 1971

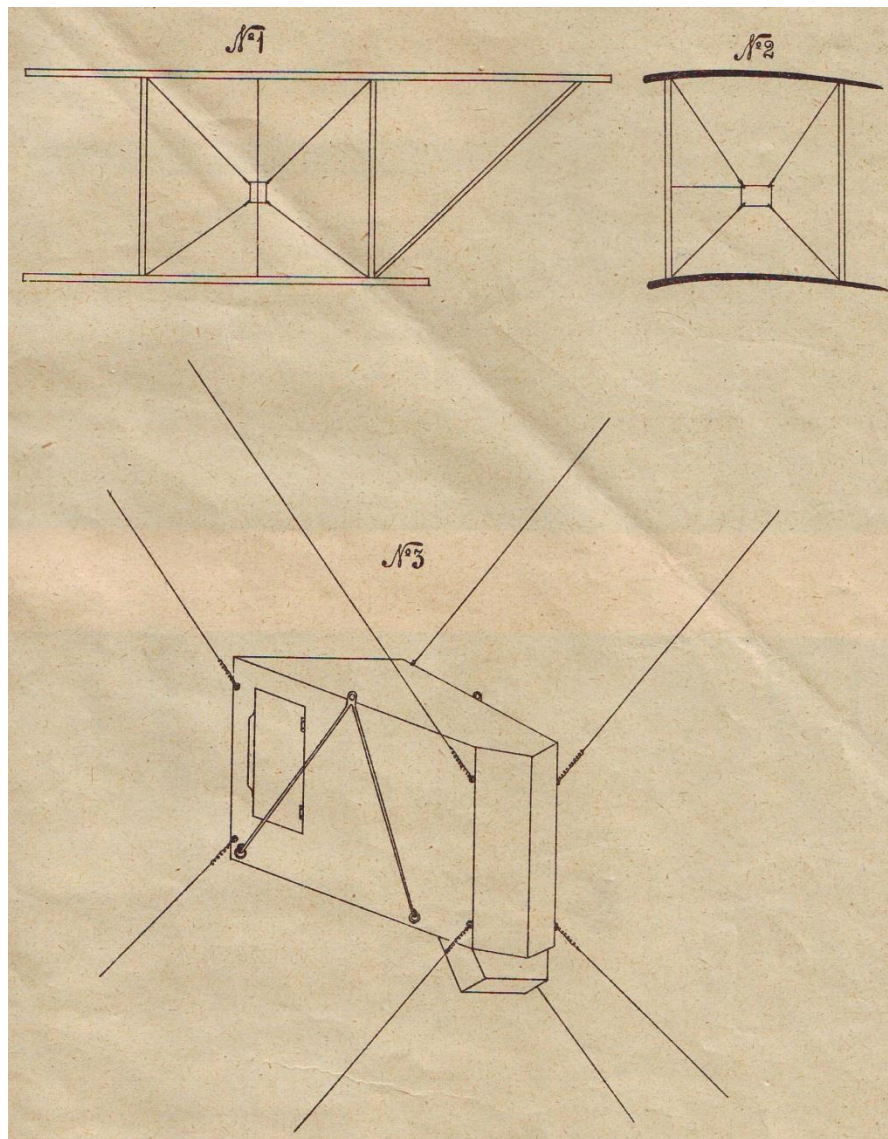
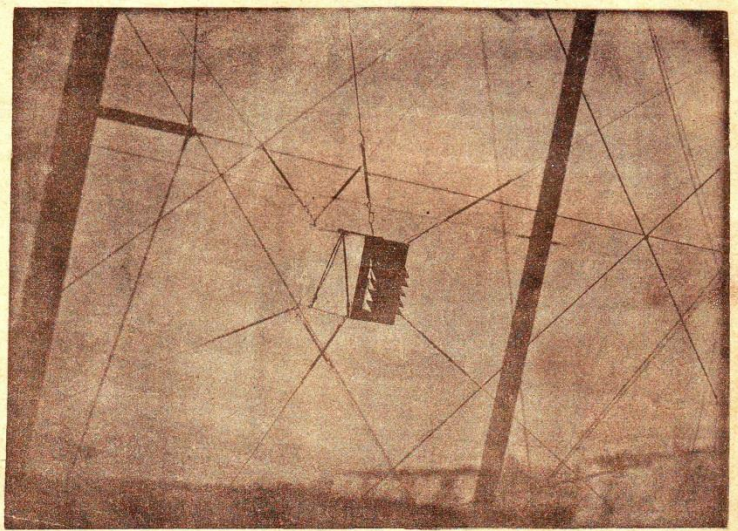
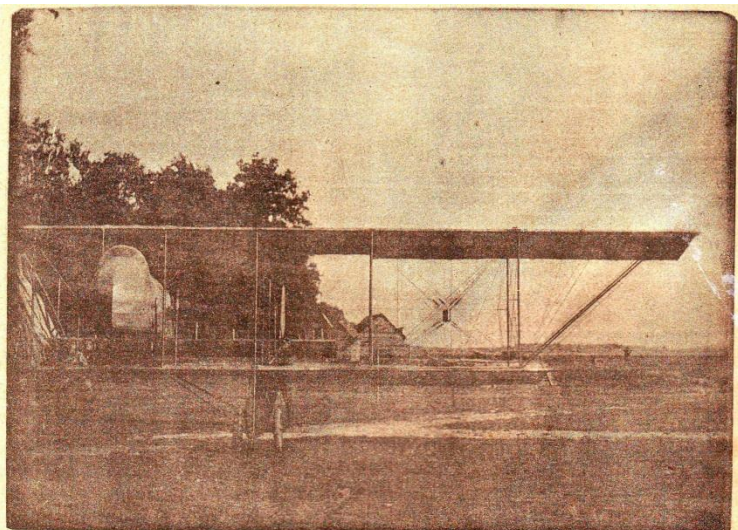
● **Eluloolised andmed**

- Sünd 1885 Konguta vallas
- 1900 koos vanematega Tartu
- 1905 lõpetas Tartu linnakooli (kus tutvus Taavet Rootsmäega)
- 1908 Postimehe teenistusse (kaastööd oli teinud juba 1902. aastast)
- 1910-13 Rostovtsevi eraülikool
- 1915 sõjaväkke (Pavlovski meteoroloogia observatooriumi kursustele), sealt edasi Kiievisse lennuväe peastaabi juures olevasse aernovagatsiooni keskjaama
- 1917 komandeeriti Eestisse hüdro meteoroloogiajaamade võrku organiseerima
- 1918 Tallinnas Mereobservatooriumis
- 1920-24 TÜ meteoroloogia observatooriumi ilmade ennustaja abi
- 1924-44 Postimees
- 1945-50 vangis
- 50-70 pensionär
- Suri 1970 Tartus

- **Meteoroloogina Venemaal**

- 1915 sõjaväkke (Pavlovski meteoroloogia observatooriumi kursustele), sealt edasi Kiievisse lennuväe peastaabi juures olevasse aernovagatsiooni keskjaama.
- Kiievis pühendus kõrgemate õhukihtide uurimisse lennukiga

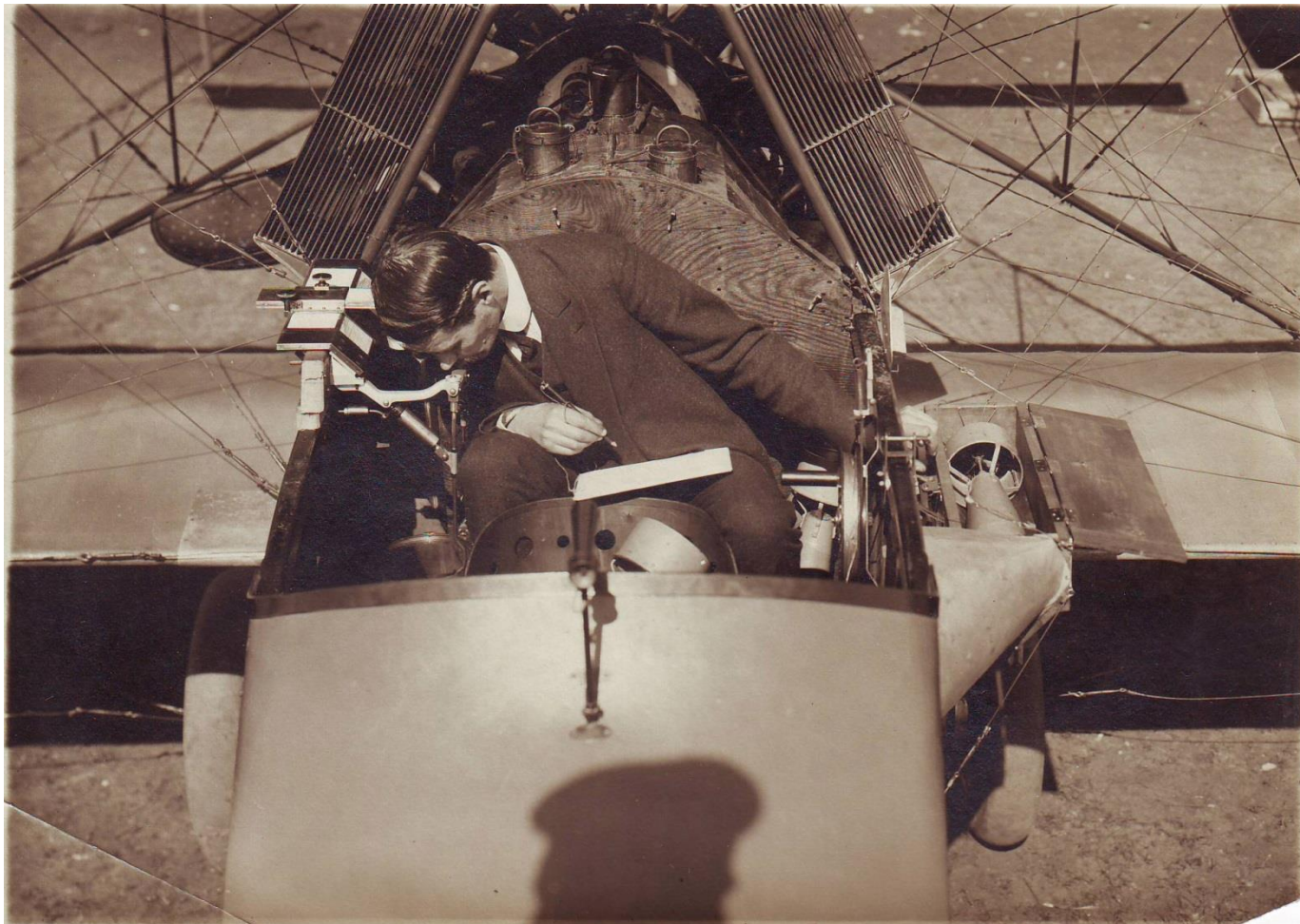

Установка змейкового метеорографа на аэроплане (1916)

Kuigi B. L. Dzerdzevski (1949) kirjutisest saab aru, nagu oleksin mina esimene maailmas lennukist kõrgemate õhukihtide uurimiseks kasutanud, ei tea ma selle kohta midagi öelda. Küll võin aga seda väita, et olin esimeseks Venemaal ja et esimesed süstemaatilised lennud maailmas algasid kõrgemate õhukihtide uurimiseks 1916. a. Kiievis minu korraldusel.

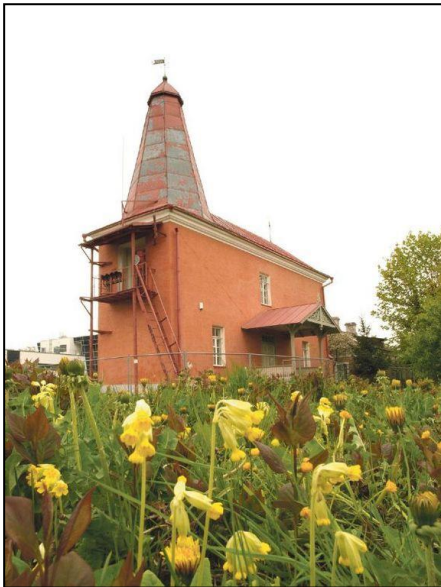
- **Nikolai Žukovski (1847–1921)**

- Tema ülesandel uuris 1916. ka lennukitelt pommide kukutamist

- **Meteoroloogina Eestis**

- 1917 komandeeriti Eestisse hüdro-meteoroloogiajaamade võrku korraldama
- 1918 astus Eestis sõjaväkke, kus määrati Tallinna Mereobservatooriumi vaatlejaks-sünoptikuks (kuni 1920 aprill)
- 1920. aprill Tartu ülikooli meteoroloogia observatooriumi sünoptikuks

Mere
observatoorium
1919-20
(Tallinna sihi
alumine
tuletorn)

A. TÕLLASSEPP

VANASÕNAD
ILMADEST

K./Ü. „RAHVAÜLIKOOI”
TALLINNA

1920

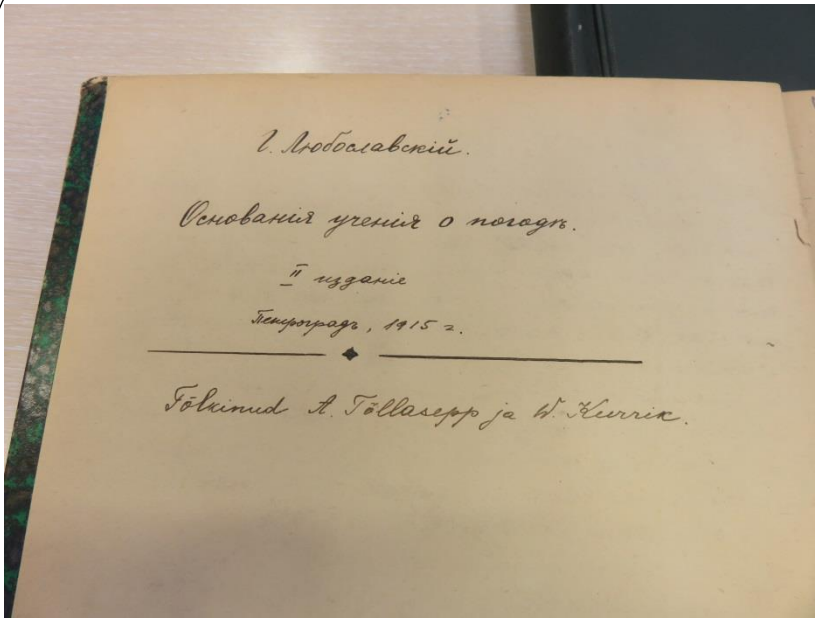
A. Tõllassepp

Meie õhkkond

Hind 95 marka

K/Ü „LOODUS”, TARTUS
1923

Meie õhkkonna järg (a-st 1925, käsikiri)

Ilmastik - meteoroloogia ainenä
Tõlgitud koos Woldemar Kurrikuga (Основания
учения о погоде, Любославский, 1915)

Bessõna.

Käesolew töö on Meie õhkkonna " järg ja on määratud nagu ellminegi lugejate laiemale ringkonnale.

Raamatu kokkuseadmisel on püütud võimalikult rohkesti igasuguseid andmeid anda. See on küll töö suuremaks ja isegi kohati arusaamiseks raskemaks teinud kui see on lubataw rahwaraamatule, kuid selle peale waatamata pidasin nende andmete toomise siiski tarwilikuks, sest puudub ju meil emakeeles meteoroloogiline ^{eri} kirjandus, kust meteoroloogiast huwitatud lugeja wõiks neid andmeid leida.

Pean oma armsaks kohuseks siinkohal tänu awaldada Tartu Ülikooli meteoroloogia obserwatooriumi assistent J. Sütt'ile, kes wõimaldas oma weel käsikirjas olewat tööd "Temperatuur Eestis" kasutada ja obserwatooriumi sünoptikule W. Kurrik'ule, kes lahkesti lubas oma huwitawat tööd "Ilmastiku mõjust põllusaagi peale" temperatuuri ja wiljakaswu wahekorra selgitamiseks refereerida.

Keelelise abi eest südamlük tänu lugupeetud lektor Joh. Weski'le, kes käesolewa töö käsikirjas läbi waatas.

Tartus
1925.a.
A. T.

Kes tahab praeguse

kestwa põua puhul

tabavalt ennustada igatsetud ilmade muutust, muretseb järgmised raamatud:

A. Tõllasepp

Vanasõnad ilmadest

Vanasõnade täielik väärtus. Hind 75 senti.

J. Depman

Ilmade ettekuulutamise küsimuse praegune seisukord.

Hind 20 senti.

H. J. Mäe

Ilmade ettekuulutamine.

Teaduslikud ja praktilised ilma ettekuulutamise tunnemärgid. Hind 20 senti,

Reklaam ajalehes „Sõnumed“, 1933

- 1918
 - Põllumajanduslik meteoroloogia Venemaal (Post. lisa nr 2)
 - Pilved ilmade ettekuulutajana (Post. lisa nr 3)
 - Meteoroloogia igapäevaelus (9.III)
 - Põllumajanduse meteoroloogia ülesannetest (18.V)
 - Vanarahva ilmatarkus (18.;25.V)
 - Meteoroloogia ja põllumajandus (8.VI)
- 1919
 - Ilmakaarte nimetused (Pvl 1.X)
 - Oktoobrikuu külmad (Pvl 5.XI)
 - Torm (Pvl 28.XI)
- 1920
 - Külmal jaanuarikuu (Pvl 31.I)
 - Meil tuleks meteoroloogiline keskasutus luua (Pvl 4.III)
 - Missuguseks saab meie tänavune kevade ja suvi ilmade poolest (16.III)
 - Mõned loodusteaduslised oskussõnad (Pvl 1.VI)
- 1921
 - Kuidas suur sula tuli? (11.I)
 - Meteoroloogia ja igapäeva elu (8.II)
 - Põllumees ja ilmad (4.IV)
 - Rahesajud ja rahekahjud (15.VI)
 - Meteoroloogia õpetamine koolis (8.VII)
 - Ilmade seisukord (4.VIII)
- 1922
 - Ilmakaart ilmade ennustamiseks (Laevandus, 8)
 - Kas on mõtet Tallinna meteoroloogia observatooriumi asutamiseks (3.I)
 - Kas käib ilmade ettekuulutamine Tartu meteoroloogia observatooriumile üle jõu? (5.I)
 - Mis tuleks meil ilmade ettekuulutamiseks teha? (11.II)
 - Ilmakaart ja ilmade ettekuulutamine (30.VI; 3.VII)
 - Mis tuleks ilmajaamade võrgu korraldamiseks teha (7.X)

Hää ifu!

Ajalehti. Tallinn tahab Lattu observatooriumi kaania saada . . .

Rõõl saagu minule
Kui pääta linnale!
Etis ifun iga õhtu
Hääl meelel oma kõhtu.

Kui wats mul lõhki lääs,
Etis Gesti nina tääs,
Et kadunudse rifu
Et piirand oma ifu.

Postimees 11.I 1922

Tartu Ülikooli Meteoroloogia Observa-
tooriumi Tuhatajale.

Palun mind 1. aprillist s.a. meteoroloogia
observatooriumi teenistusest lahkumise
arveata.

Kõrge austusega
sünoptik A. Tõllasjapp

14. III. 1924. a.
Tartus.

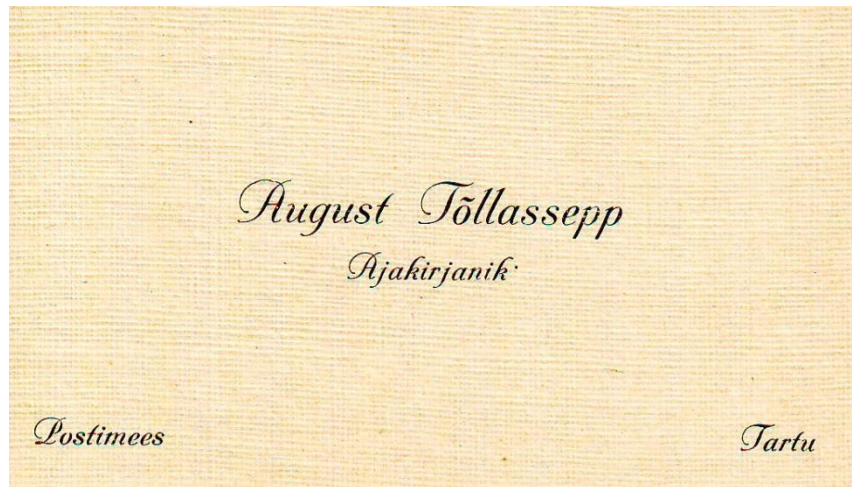
EAA.2100.6.287

A. Tõllasjapp
on oma palve peale meteoroloogia observa-
tooriumi sünoptiku ametist vabastatud. Edaspidi
pühendab ta oma jõu täielikult „Postimehe“
toimetuse tööle.

Postimees 1924, 27. märts

- **Ajakirjanik ja poliitik**

- Postimehe ajakirjanik 1902-1945
- Paljudel aastatel on võimalik tuvastada üle saja artikli
- Teemadering enamasti majandus ja väliskaubandus

Postimehe toimetused. J. Tõnissoni 40. ajakirjanikujuubeli puhul, 1933. aastal
(KM EKLA, A-37:6850)

Postimehe toimetused. J. Tõnissoni 40. ajakirjanikujuubeli puhul, 1933. aastal
(KM EKLA, A-37:6850)

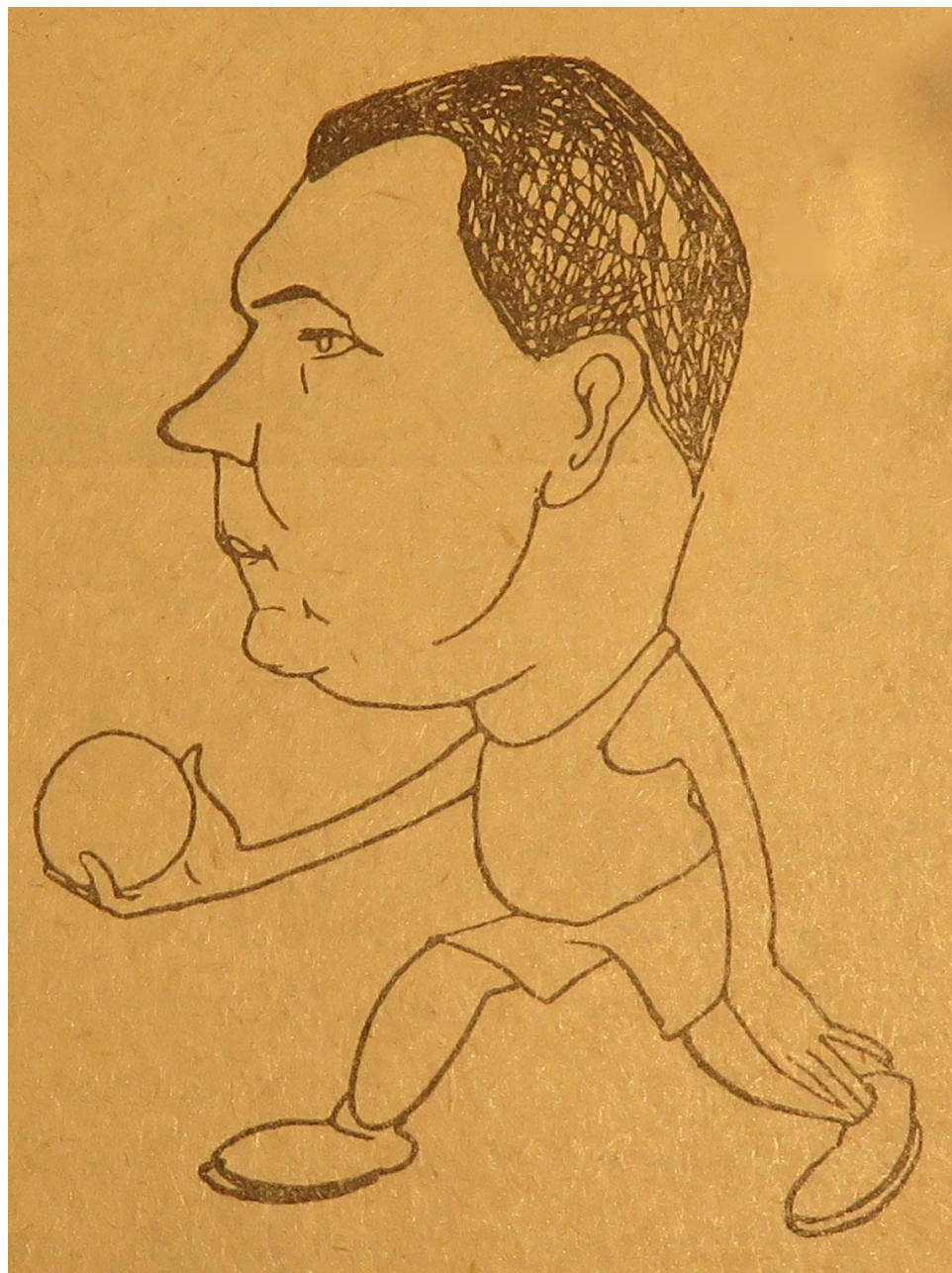
TARTU AJAKIRJANIKKUDE PERE JA JALGPALL

R. TIIUS'le joon.

1. A. Jürgestein: „Miks ei saa väravaid lüüa, hoidke kõrvale, ma näitan, kujdas minutis kümme väravat lüüakse.“ — 2. A. Tõllassepp: „Ühel kõrge kogu liikmel ja rahvasaadikul ei kõlba jalaga vehkima hakata, viin parem palli käega väravasse.“ — 3. G. Naelapea: „Mis ma sellest pallist löön, mis ta kurja on teinud!“ — 4. A. Peel: „Ühte palli ma ei löö — tooge kümme palli, siis on kindel, et mõnel ikka külge saan.“ — 5. M. Vasar: „Jalgpall ei kõlba daamile, see on enam nagu meeste asi.“ — 6. H. Kukke: „Las löövad, ajakirjanik ei tohi ometi ühe palli pärast külma verd kaotada.“ — 7. J. Viik: „Mis mäng see on: väli mehi täis, igauks segab sind ja ei lase sinu võimisi täielikult näidata.“ — 8. O. Mänd: „Laske ma õige vaatan, mis kala see pall on.“ — 9. M. Nurk: „Ka väljal seisan ma kui kalju, jalgpallipolitika mind ei liiguta.“ — 10. J. Kitzberg: „Mina pallile järele jooksma ei hakka, las jookseb minu järele kui tahab.“

"Ühel kõrge kogu liikmel ja
rahvasaadikul ei kõlba jalaga
vehkima hakata, viin parem palli
käega väravasse"
(Sädemed, Romulus Tiitus, 1927)

- **Poliitik**

- Kuulus 3 korda Riigikogusse

„Kui mina 1928. a. algul toimetusse tulin, oli Tõllasepp rahvamajanduse osakonna toimetaja, ühtlasi oli ta ka erakondlikult tegev. Ta oli valitud rahvaerakonna kandidaadina Riigikogusse. Seal ta oli mitu aastat, aga midagi ei olnud kuulda tema sõnavõttudest. Mitmed aktiivsed rahvaerakondlased Tartus ütlesid halvustavalt: istub seal kui tumm. Miks Tõnisson veab teda nagu kotti ühest Riigikogust teise....“

Arno Raag (1973)

Tõllasepp kuulus nii III (1926–29), IV (1929–32) kui ka V riigikogusse (1932–34(37)), täites nii IV kui ka V riigikogu koosseisus ühtlasi ka juhatuses I abisekretäri ülesandeid.

INIMESE KASVATAMISE KULUDEST
JA
RAHVASSE INVESTEERITUD KAPITALIST
MEIL

A. TÖLLASSEPP

*THE MONEY VALUE OF A MAN
AND
CAPITAL INVESTED
IN THE
ESTONIAN NATION*

BY
A. TÖLLASSEPP

TALLINN 1940

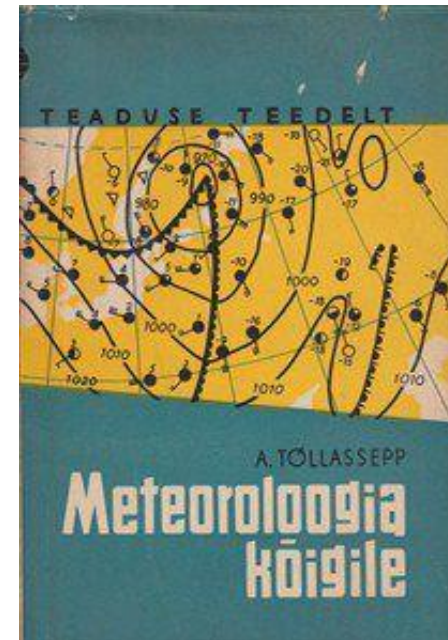
**Meie rahmasse on investeeritud
7000 miljonit krooni**

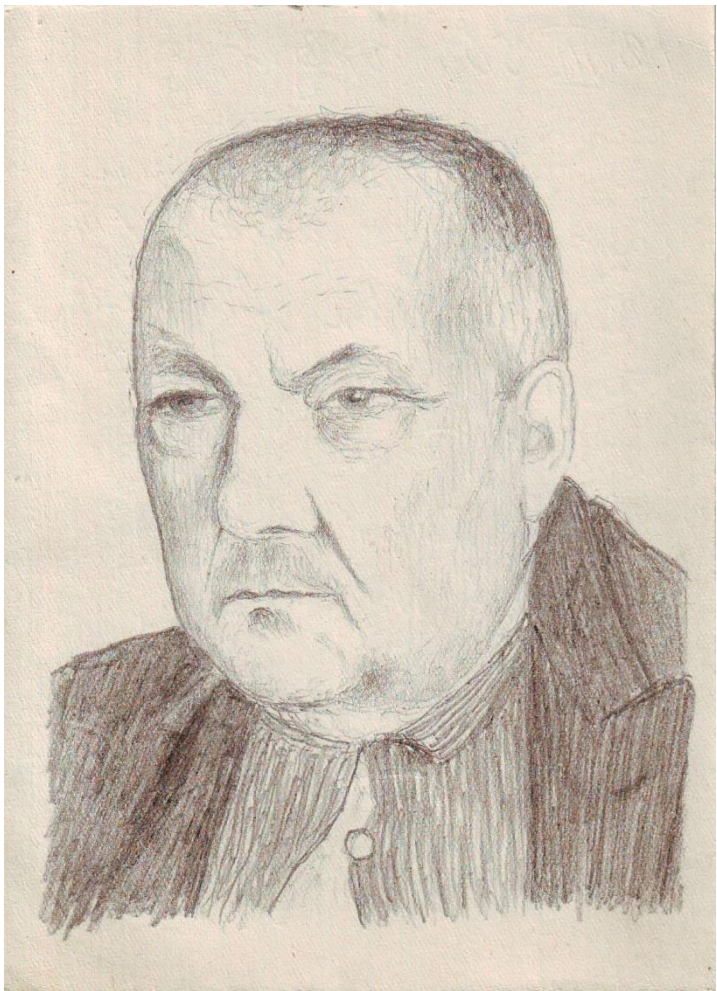
Inimeste väärtus ületab reaalvarade väärtuse ligi kolmekordselt

- **Okupatsioonid**

- Okupatsioonide ajal töötamine nii Postimehes kui ka Tartu linna plaaniosakonnas
- 1945. aastal arreteeriti
- 1945-50 vangis
- Vangis kirjutas raamatu „Meteoroloogia kõigile“ ja veel mõned lühemad artiklid (Ilmade ennustamine vabasõnade abil, Vanade eestlaste tähistaevas)

1960

Täna kuulamast!

August Tõllassepa portree vanglast
vabanes 1950